

Interview met de heer K. Heijboer (1925).
Lid van de HV gemeenschap Apeldoorn
Interview afgenomen de dato 25
september 2017 te huize van de heer
Heijboer te Apeldoorn

Kader: het Oral History project 'Sprekend
Humanisme'.

Opdrachtgever: Het Humanistisch
Historisch Centrum in samenwerking met
het Humanistisch Verbond.

Uitvoerende: Het Humanistisch Historisch
Centrum.

Doelgroep: mensen die in de periode
vanaf de oprichting van het Humanistisch
Verbond (1946) tot tien jaar erna (1956) lid
zijn geworden van het Verbond en van
een lokale HV gemeenschap.

Doel: inzicht te krijgen wat het lidmaatschap van een lokale HV gemeenschap
inhiel. Voorts inzicht krijgen in wat humanistische waarden zijn voor deze groep
respondenten uit de begintijd van het Verbond.

Soort interview: levensloopinterview.

Interviewer: Roy Jansen (HHC).

Onderwerpen: gezin, jeugd, haven Rotterdam, Tweede Wereldoorlog,
bombardement Rotterdam, ringbal, geheelonthouders, Buitengewoon Lager
Onderwijs, Koloniale Landbouwschool, Universiteit voor Humanistiek, Indië,
werkkampen, DUW, oprichtingsvergadering HV, zondagochtend bijeenkomsten,
secretaris, bestuur verzorgingshuis, woonzorgcentra, Humanitas, Vereniging
Zwakzinnigen zorg, , Rode Kruis, SIMAVI, Comité Auto-en Boottochten, DS '70,
PvdA, D66, gemeenschap Schiedam, gemeenschap Apeldoorn, Jos van Kemenade,
Arie Pais, Willem Deetman, Jo Ritsen, Wallage, Drees jr., Pechthold, Kees Schonk,
prof. Harting, Kwee Swan Liat, Anna Blaman, Koos Verschuur.

Ik ben op bezoek bij de heer Heijboer te Apeldoorn. In het kader van het project 'Sprekend Humanisme'. Ik ga hem een interview afnemen en het is vandaag 25 mei 2017.

I: #00:00:19-3# Zoals gebruikelijk begin ik met de vraag over de achtergrond van de geïnterviewde. Uit welk nest komt de heer Heijboer? Kunt u daar iets over vertellen? Over uw geboorteplek? Uw geboortegezin?

B: #00:00:30-9# Ik kom uit Schiedam, daar was mijn vader hoofd van de Buitengewone Lagere School geworden. Schiedam in het begin van de twintigste eeuw bedacht, dat zij zo'n school moesten stichten. Mijn vader was in Rotterdam al enkele jaren in dat soort onderwijs actief en solliciteerde en kreeg die baan.

I: #00:01:12-8# En wat hield dat bijzonder onderwijs in?

B: #00:01:15-1# Er is een verschil tussen bijzonder onderwijs en buitengewoon onderwijs.

I: #00:01:29-8# En uw vader werkte voor het buitengewoon onderwijs?

B: #00:01:29-8# Ja, nee voor geen geld. En op een gegeven moment kwam daar een onderwijzeres een vacature vervullen en dat werd naderhand mijn moeder. Meteen -in die dagen was dat zo- ambteloos burger. Er mochten niet twee overheidsdienaren getrouwd de gemeenschap dienen.

I: #00:02:07-0# Oké, dus ambteloos burger en ze moest dus naar huis?

B: #00:02:14-5# Ja, maar goed eh...toen mijn vader daar begon in Schiedam, wilde de gemeente dat hij zich in Schiedam zou vestigen. Ik weet niet of u de 'Eeuw van mijn vader gelezen hebt?

I: #00:02:44-8# Nee, dat heb ik niet gelezen.

B: #00:02:50-9# Mak heeft in het kort een beschrijving van het Schiedam in die dagen gegeven, waar mijn vader actief was in die tijd. En arm.....mijn oude heer wilde daar eigenlijk niet wonen. Mijn vader kreeg een gebouw toegewezen, dat de gemeente over had. En u begrijpt wel wat voor een gebouw dat was: oud en in de binnenstad. Maar goed: ze zijn uiteindelijk natuurlijk toch in Schiedam gaan wonen en kwamen terecht in....nou ja....in een huis in de revolutiebouwstijl. Samen met de burens hebben hun eigen woning gesticht. En daar ben ik geboren.

I: #00:04:00-9# Dus ze, ze.....aanvankelijk woonden ze in een huis, dat ze revolutiebouw noemden. Krakkemikkig, slecht materiaal. En dat hebben ze een tijdje volgehouden en toen hebben ze hun eigen huis gebouwd?

B: #00:04:32-7# Laten bouwen.

I: #00:04:22-5# En daar bent u geboren in 19.....?

B: #00:04:28-1# '25.

I: #00:04:26-0# 1922.

B: #00:04:28-8# '25. Mijn zus in '23, maar die is nog in het ....

I: #00:04:36-5# Krakkemikkige huis?

B: #00:04:41-9# Ja. Maar goed,

I: #00:04:43-3# Was uw vader ook politiek actief? Had ie belangstelling voor.....?
Welke richting sloeg ie in?

B: #00:04:48-1# Nou ja! Hij heeft mij nog eens een keer verteld, dat ie aanvankelijk propaganda had gemaakt voor de Liberalen. Samen met een stel jongelui, die daar voor voelden. En toen hadden ze -geloof ik- succes. Ik denk dat het op de Coolsingel was, de hotemetoten van de Liberalen kwamen in een duur rijtuig langs. En dat stuitte mijn oude heer tegen de borst. En wat hem natuurlijk ook heeft bewogen was de grote armoe. Het exploiteren van al die Zeeuwen en die Brabanders die aan het begin van de twintigste eeuw door Rotterdam aangesteld werden.

I: #00:06:08-6# Ja, voor de haven, havenbaronnen?

B: #00:06:08-1# Ja, Rotterdam begon aan zijn grote opbloei en in Zeeland en Brabant was nauwelijks werk. Zo is mijn vader ook in Rotterdam terecht gekomen. Mijn vader werd lid van de SDAP en geheelonthouder, want de borreltjes waren toen heel erg goedkoop.

I: #00:06:34-0# Ja, met alle gevolgen van dien.

B: #00:06:38-7# Mijn vader heeft naderhand nog wel eens gezegd hoe navrant het was, dat hij ten dele zijn brood verdiende met de akelige gevolgen van de drankmisbruik. Want de kindertjes die daar uit voortkwamen, die waren niet altijd even intelligent. En dat was misschien niet het geval geweest wanneer de heren geheelonthouders zouden zijn geweest.

I: #00:07:07-8# Die buitengewone school wat was daar het kenmerk van? Wat, wat.....van die Buitengewone school waar uw vader directeur van werd of hoofdonderwijzer?

B: #00:07:31-8# Niemand is verplicht als ouder om een kind te sturen naar een andere school dan de gewone lagere school. Maar.....mijn ouwe heer kreeg zo nu en dan een telefoontje van een directeur van een lagere school van: "We hebben hier een leerling en daar kunnen we niet mee uit de voeten." En dan werd er een gesprek met de ouders en het kind gehouden. Mijn ouwe heer ging daar heen, naar de school van de lagere school van de leerling met een paar boekjes. En ik heb nooit geweten wat voor een boekjes dat waren. Doorgaans -want zo'n hoofd van de school wilde

liever geen leerling verliezen- was de conclusie dan dat zo'n kind meer op zijn plaats zou zijn op een Buitengewoon lagere school. En dan moesten de ouders er mee instemmen. Nogmaals: niet gewoon omdat..... Nou dan kwam zo'n kind bij vader op school en dan werd er zo'n beetje uitgeprobeerd waar Pietje of Jantje het beste in thuis zou zijn. Daar was een vriendin van mijn .....of de echtgenoot van.....

I: #00:09:17-1# Van Agaath. Die is actief in de Jeugdzorg, die schrok van de termen die ik had opgepikt.

B: #00:09:33-1# Er was bij mijn vader op school een bezinkingsklas. En dat was voor kinderen waar niet veel mee te doen was.

I: #00:09:33-9# Bezinkingsklas.....

B: #00:09:34-3# Daar was een mevrouw eh....juffrouw .

I: #00:09:56-1# We gaan even pauzeren. We hervatten.

B: #00:09:57-9# Juffrouw van der Most deed de Bezinkingsklas. Van grote afstand kon je zien, dat ze een zeer devoot katholieke onderwijzers was. Zij was zoals ik mij voorstel dat je als christen moet zijn.

I: #00:10:20-1# Aha, toch is dat.....intrigeert dat mij. U heeft het nu over een Buitengewoon Lagere School? Maar was....een katholieke onderwijzers? Wat dat van alle gezindten of dat was dat een katholieke school?

B: #00:10:41-6# Het was een Openbare Buitengewone Lagere School.

I: #00:10:37-6# Oh Openbaar?

B: #00:10:44-4# Ja! Kom nou mijn vader was....

I: #00:10:41-8# Dat woord had u nog niet gebruikt. Dus het was een Openbare Buitengewone Lagere School. En bij Openbaar kan iedereen terecht, in principe.

B: #00:10:46-1# Er was nog een Katholieke onderwijzer, wat de rest was weet ik niet, maar mijn Pa was buitenkerkelijk.

I: #00:11:01-8# Nog even terug naar uw vader: aanvankelijk aangetrokken door het liberalisme en afgeschrikt door de hoge heren die met koetsjes over De Coolsingel reden. En toen is hij op het spoor van de SDAP terecht gekomen en tot....

B: #00:11:31-1# Mijn moeder was een dochter van een hoofd van een Openbare school uit Oud-Beijerland. Ze kwamen alle twee uit een gezin met negen kinderen. En mijn grootvader Huijskens was voorzanger in de kerk. Dus: ze gingen wel naar de kerk met zijn hele gezin, dat was toen nog niet zo gek. Maar op een gegeven moment ging het zeker niet zo goed met de School met de Bijbel, want de dominee nodigde de gemeenschap op een gegeven moment uit om te bidden voor de School

met de Bijbel. Dat schoot natuurlijk in het verkeerde keelgat van mijn grootvader. En die schijnt daar een open brief over te hebben geschreven in de Kerkbode. Voorzanger en dan zo iets dat kan je niet maken. Dan begrijp je ook wel dat mijn moeder niet zo erg kerkelijk was. Mijn moeder was buitenkerkelijk. Mijn moeder was geen geheelonthouder. Maar goed nou.....

I: #00:13:22-1# Jaja.

B: #00:13:22-1# We hoefden in mijn jonge jaren niet allemaal naar de kleuterschool, dus wij konden ons zelf vermaken. Hè....ik heb het geluk gehad twee boezemvrienden te krijgen, zelfde jaar als ik. En dat was ook leuk. De één was een jochie uit een zeer rood gezin. En de ander was de zoon -ik noemde hem al Wout-.....

I: #00:13:49-7# De overburen?

B: #00:13:53-6# Ja, nou dat was een niet onbemiddeld gezin.

I: #00:12:05-7# Aha.

B: #00:13:53-6# Zijn vader was de stichter van de zuurstoffabriek Hoek.

I: #00:14:02-2# Oh ja bekend, die auto's met die cilinders er op.

B: #00:14:14-8# Helaas overgenomen door een Duitse bedrijf. Ik geloof dat de oude Hoek dat niet meer heeft meegemaakt.

I: #00:14:16-7# Nee, nee.

B: #00:14:16-7# Hij heeft mijn vader na de oorlog eens verteld, dat aan het eind van de rit eh.....het gebouw van de fabriek nog stond, maar alles was geroofd. Maar goed....

I: #00:14:33-4# Interessant hoor, interessant. Maar uw vader was SDAP en uw moeder welis.....

B: #00:14:38-2# Ook..

I: #00:14:39-8# Ook actief bijeenkomsten bezoeken?

B: #00:14:45-6# Dat kan ik mij niet voorstellen. Misschien dat hij er weleens geweest is.

I: #00:14:47-0# Ja, maar geen bestuursfuncties of zo binnen de.....

B: #00:14:55-5# Nee, mijn vader was met andere dingen bezig. Die werd gegrepen door de....op een speleiderscursus in Rotterdam door dat spelletje dat Broekhuizen of van Broekhuizen een Amsterdamse onderwijzer -ik meen dat hij ook uit het

Buitengewoon onderwijs kwam- had opgepikt in Zweden. Ring bal heette dat. Zegt u dat wat?

I: #00:15:38-8# Nee.

B: #00:15:40-1# Goed mijn vader was geïnteresseerd in het beoefenen van sport voor de kinderen op school. Hij had al met een aantal kornuiten in Middelburg een verzoek gedaan aan de Directeur of zij niet een voetbalvereniging mochten oprichten. Daar spreekt ook weer zijn aversie tegen die hotemetoten, want ze hadden een audiëntie -ik moet zeggen een gesprek- aangevraagd. Ze waren natuurlijk netjes op tijd. Moesten ze wachten, wachten, wachten en eindelijk konden ze binnenkomen.

I: #00:16:28-1# Bij wie hadden ze audiëntie aangevraagd? Bij de Burgemeester of zo?

B: #00:16:31-7# Nee, nee bij de directeur van de kweekschool, want ze wilden een voetbalteam. Kwamen ze daar, de directeur zat te schrijven en te schrijven, keek ze niet aan, en uiteindelijk keek hij ze aan en vroeg ze wat de reden was van hun komst. Ze verzochten om toestemming: die goeie man keek streng en na enig nadenken was het nee, dat kon niet. Punt uit.

I: #00:17:21-0# Klaar.

B: #00:17:22-7# Ze konden vertrekken. Dat heb ik geërfd van mijn ouwe heer, dat moeten ze mij ook niet flikken. Maar goed hij naar die openluchtcursus op het Schuttersveld in Rotterdam. Het was een simpel spelletjes dat had van Broekhuizen opgepikt in Lund Zweden. Want daar had hij een cursus gevolgd voor het maken van bijvoorbeeld dozen, portefeuilles van hard board, nee ik gezegd het verkeerd van bordkanton. En dat werd gebruikt op die Buitengewone scholen, want kregen de leerlingen wat handvaardigheid. Dat waren dan dozen bijvoorbeeld met een deksel er op en dat werd netjes afgeplakt met marmerpapier. Daar was mijn vader ook wel in geïnteresseerd, dat deed 'ie ook naderhand op school. Daar heeft 'ie een diploma voor gehaald.

I: #00:18:55-8# Dus hij was geïnteresseerd in sport en ook in sport naar school brengen en ook geïnteresseerd in handarbeid?

B: #00:18:56-5# Ja, maar in de eerste plaats in sport, dat Ring bal. Dat was een ijzeren hoepel aan de muur en daar moest je een bal doorheen gooien.

I: #00:19:13-3# Aha, korfbal? Basketbal?

B: #00:19:19-7# Dat was de oorsprong van ons korfbal, want dat is in feite een Nederlandse sport. Daarin was mijn vader actief en dat is 'ie heel lang gebleven. Eerst als speler en naderhand.....eerst natuurlijk vereniging opgericht OSCR. Eén van zijn grootste genoegens was te vertellen.....want in Amsterdam was die mijnheer van Broekhuizen of Broekhuizen actief .....ze hebben geleidelijk als die

geïnteresseerden.... Ze hebben het korfbal gecreëerd in feite. Want het was een simpel spelletje: je moest gewoon een bal door die ring zien te gooien. Dan was het dan: dan had je een punt. Maar goed ze moeten een keer om de landstitel spelen tegen -ik geloof- Blauw Wit uit Amsterdam. En.....nou u weet wel er is altijd een zekere tegenstelling tussen Rotterdammers en Amsterdammers....

I: #00:20:34-9# Jazeker: 020 en 010 hè?

B: #00:20:34-9# Ja, en die Amsterdammers die meenden dat zij daar aan de wieg gestaan hadden van de sport. En die Rotterdammers nou ja .....fröbelaars. Ze moesten naar Amsterdam om die titel te halen. En laten ze nou aan het begin van de strijd -want er werd natuurlijk al door die Amsterdammers gejuicht en geroepen voordat ze hadden gewonnen- ..... Scheen mijn ouwe heer -want die kon een stem opzetten hoor- te hebben geroepen: "We laten ons niet intimideren, door niets en niemand."

I: #00:21:06-0# Kijk.

B: #00:21:08-6# Dus ze wonnen, ze wonnen. Ze gingen met de titel naar huis. Zoals Ajax nu weer klopt gekregen heeft. Ik hoop dat ik u niet kwets.

I: #00:21:28-2# Nee, nee, nee ik heb gisteren gekeken. Nee, hoor.

B: #00:21:25-8# Het zou kunnen zijn, dat u een Amsterdammer bent.

I: #00:21:34-4# Nee, ik kom uit Nijmegen. Groesbeek eigenlijk.

B: #00:21:34-4# Oh, kijk aan, gelukkig.

I: #00:21:34-4# Maar eh.....dus uw vader eh....eh....weliswaar sympathiek ten opzichte van de SDAP, maar niet actief daarin geweest. Maar wel op een heleboel andere terreinen. Heeft u zelf ook het een en ander meegekregen van die SDAP? Bent u ook die richting ingeslagen of niet?

B: #00:21:51-0# Aanvankelijk.

I: #00:21:55-6# Aanvankelijk?

B: #00:21:58-7# Aanvankelijk maar de deur ging definitief dicht toen -en dan hoop ik dat u niet kwets- die mijnheer Jozef van Kemenade Minister werd. De Middenschool was zijn idee.

I: #00:22:10-1# Jos? Ja.

B: #00:22:13-8# Ik was inmiddels actief in het onderwijs. Die man was niet de eerste die het Nederlandse Onderwijs schade heeft toegebracht hoor. Dat begon met een liberaal: mijnheer Pais.

I: #00:22:35-9# Arie Pais, ja.

B: #00:22:40-1# Die zijn begroting niet rond kon krijgen. Kent u dat van Pais?

I: #00:22:52-0# Nee, nee.

B: #00:22:54-0# Pais kon zijn begroting niet rond krijgen. En niemand bewoog -zoals dat tegenwoordig heet- dus niet de minister van Financiën en zijn collegas ook niet. En toen is er door Pais of door een ambtenaar, die ook eens in de picture wilde, komen bedacht: "Als we nou 'es van de salarissen van de onderwijsgevende een klein beetje afromen en we smeren dat uit over een aantal jaren dan kunnen we dat gat dicht krijgen."

I: #00:21:51-6# Over de, over de ruggen van de onderwijzers?

B: #00:23:38-9# Het meeste geld in het ministerie van Onderwijs gaat op aan salarissen. Dat ligt voor de hand. Dat is heel anders bij Defensie. Maar in ieder geval..... Dus ja, dat was een goeie vondst.

I: #00:24:01-1# Ja, ja, dat was Pais. Maar van Kemenade met de Middenschool dat stuitte u ook tegen de borst?

B: #00:24:07-8# Ja, maar pas op na Pais..... De ambtenaren hadden er wat bijgekregen en toen zouden de leraren er ook wat bijkrijgen. En inderdaad de leraren kregen een periodiek, maar dat ging naar de oudere leraren en dat werd weggehaald bij de nieuwe docenten. En toen kwam van Kemenade. Nou van Kemenade: in één keer moest 'ie weg met zijn gedram en dat was een zegen, maar zijn staatssecretaris Willem Deetman schoot toen omhoog.

I: #00:24:55-4# Oh, ja, ja.

B: #00:24:55-4# En Willem Deetman nou die had helemaal geen visie, dat.....

I: #00:25:01-7# Dat was een bestuurder, hè?

B: #00:25:10-2# Ja, ja, en dus.... Hij heeft het aardig ver geschopt.

I: #00:25:10-9# Nou, nou.

B: #00:25:08-9# Een kletsmeier, ik heb hem een keer meegemaakt op een bijeenkomst voor mensen die toen actief waren voor de MAVO. Het ging over de uitspraken, dat die zou worden opgeheven. Dat was in Arnhem.

I: #00:25:34-8# Wat zou worden opgeheven?

B: #00:25:34-8# De MAVO.

I: #00:25:34-8# De MAVO, ja, ja.

B: #00:25:34-8# Jawel. En eh.....die man las alles van een briefje. Tot slot was er een pauze en na de pauze heb je gelegenheid tot vragen stellen. Maar mijnheer had het zo druk: hij kon niet blijven. De voorzitter van de LVL had de zaal een paar maal moeten vragen om zich een beetje rustig te houden, want er werd zo nu dan zo honend gelachen. Mijnheer Pais: ach wat zeg ik.....

I: #00:26:24-0# Willem Deetman.

B: #00:26:28-4# Willem Deetman de bezuiniger. En toen hebben we daarna die eh.....die mijnheer uit eh.....die naderhand naar Maastricht gegaan is. Ik kan niet op zijn naam komen.

I: #00:26:41-9# Ritsen, Jo Ritsen.

B: #00:26:41-9# Oh, met mijnheer Wallage.

I: #00:26:39-2# Ja, ja de één uit Groningen en de ander uit Limburg.

B: #00:26:48-5# Wat mij dan zo irriteert is, dat ze over de ruggen van de schare van trouwe aanhangers, die niet goed weten wat er eigenlijk speelt, dergelijke posities weten te bemachtigen.

I: #00:27:02-6# Maar goed, dus door, door het onderwijs beleid van een aantal PvdA Ministers en Staatssecretarissen bent u afkerig geworden van de Sociaal Democratie? Zeg ik dat goed?

B: #00:27:34-0# Nou .....dat kan je niet zeggen. Maar eh....op een gegeven moment zaten min vrouw en ik weer te mopperen. En toen zei mijn vrouw: "Ja, maar nou wij kunnen wel kankeren, maar wat schieten wij er mee op? Dat helpt niet. We kunnen beter lid worden van een partij en dan hebben we misschien een klein beetje invloed." Dat was dus aftellen. Nou, en we moesten het natuurlijk niet in religieuze hoek zoeken. Ik ben gaan stemmen op de Partij .....van de zoon van eh.....

I: #00:28:06-7# De ouwe Gaay, die?

B: #00:28:11-3# Nee, vadertje Drees, de zoon van Drees.

I: #00:28:18-1# Oh, ja DS '70.

B: #00:28:22-4# DS '70 maar die is weggevaagd. Ook vadertje Drees heeft de partij moeten verlaten, dat is een schade.

I: #00:28:38-7# Maar goed, dus op een gegeven moment dacht u: "Je kunt wel aan de zijlijn blijven roepen, maar je kunt invloed uitoefenen als je lid wordt van een partij." ?

B: #00:28:56-5# En toen zijn wij beland bij D66.

I: #00:28:47-8# Ja.

B: #00:28:48-8# Ja, kon niet anders.

I: #00:28:52-4# En nog steeds lid van D66?

B: #00:28:57-4# Ja.

I: #00:28:58-6# En nu is Pechthold weer bezig.

B: #00:29:03-2# Ja, die probeert zijn huid duur te verkopen. Maar even terugkerend naar mijn achtergrond: mijn ouwe heer kwam door zijn achtergrond in het Buitengewoon Onderwijs terecht en in - ik geloof dat ie dat heeft helpen oprichten- de Vereniging Zwakzinnigen Zorg. En zwakzinnigenzorg moet dan waarschijnlijk toch gesubsidieerd zijn, anders hadden ze geen werkmeester kunnen bekostigen. Die hielden een werkinrichting er op na -zo heette dat- en daar konden jonge mannen terecht die niet terecht konden in het arbeidsproces. Die maakten daar matten van kokos. Ze maakten daar borstels.

I: #00:30:00-6# Sociale Werkplaats heet dat.

B: #00:29:57-9# Tegenwoordige heet dat zo. Goed, mij ouwe heer was natuurlijk secretaris. Ja, dat heeft hij mij eens gezegd, dan heb je zicht op het geheel. Voor de oorlog was er ook ruimte voor een -wat ze noemden- een weefkamer voor meisjes. Er was daar een aparte vrouw voor aangesteld, die daar spullen van katoen weefde. En eh.....dat was kwaliteitje, maar goed dat heeft ie jaren gedaan ook. In de weefkamer heb ik indertijd nog toen de radio's moesten worden ingeleverd..... Wij hadden een heel oud, rot toestel. En kennissen hadden een praktisch nieuw toestel en die wilden dat inleveren want die hadden een zoon die studeerde en die wilden de aandacht niet op zich vestigen. Ik geloof dat die zoon ondergedoken zat, hij was een Delftenaar. En mijn vader zei: "Joh, -dat wist ik niet hoor- als jij nou ons oude rot toestel inlevert, dan weet ik wel een plek voor dat mooie toestel." En toen dacht ik: "Dat kan je toch niet doen?" En inderdaad de heer van der Lede is toen naar ons toegekomen met dat toestel. En ik heb het in zo'n rieten koffer ..... Ik weet niet of u die kent, maar het deksel was net zo groot als de bodem. Achter op de fiets, ja lopend.

I: #00:32:01-7# Zo groot was die radio?

B: #00:32:17-5# Ja, een knots. En toen naar de weefkamer en de weefkamer was ondergebracht in het Beursgebouw van Schiedam. En daar heeft 'ie de oorlog overleefd.

I: #00:32:33-1# Arbeidsvitamine gebracht?

B: #00:32:37-8# Nee, nee hij was daar verstopt.

I: #00:32:44-1# Hij was daar alleen maar verstopt? Hij werd niet gebruikt?

B: #00:32:51-0# Nee, nee. Maar iets anders: in het begin van de crisesjaren werd mijn ouwe heer geattendeerd door een collega, een heel gereformeerde collega, waarmee mijn vader het uitstekend mee heeft kunnen vinden. Vrienden geworden. Die zei: "Joh je hebt waarschijnlijk op school ook jongens die wel eens kunnen profiteren van een tochtje dat wordt aangeboden door de magarinemensen van den Berg."

I: #00:33:23-0# Berg en Jurgens?

B: #00:33:33-1# Juist. Die hadden kennelijk zoveel sociaal gevoel, dat ze met auto's.....met hoe heet het....met taxi's een paar van die jongens een tochtje lieten maken. Daar is een comité uit gegroeid net als in Rotterdam: Comité Auto- en Boottochten. Die boottocht werd gemaakt eens in het jaar door een rederij op de Lek met van die schoepen. En dat sloeg aan. En mijn ouwe heer was natuurlijk secretaris. En hij heeft jaren die tochten georganiseerd. En dat waren dus allemaal particulieren, want het was na de begintijd geen taxi meer maar particulieren die zich beschikbaar stelden voor die tochten. Acht of negen tochten per jaar.

I: #00:34:51-8# Jaja.

B: #00:34:51-8# En nou dat waren altijd natuurlijk gehandicapten. Geestelijk of lichamelijk, vooral lichamelijk. Die kwamen amper het huis uit en die konden dan naar de bollen toe. Of naar Ginniken of naar het Gooi. Fantastisch.

I: #00:35:12-0# Nou zeker, dagjes uit met, met, met de rijke heren in hun grote auto's.....?

B: #00:35:09-7# Nee.

I: #00:35:11-8# Nee, dat niet?

B: #00:35:11-8# Maar ja, het waren vaak ondernemers. En er was een dokter bij die ook in het bestuur zat, dokter van den Berg, die had niet z'n grote auto. En mijn ouwe heer, die wist natuurlijk -dat groeide geleidelijk- dat die twee omvangrijke dames, die moeten samen in die grote auto. Dan ging er altijd behalve de chauffeur een begeleidster mee en een wijkverpleegster, een zuster, mee want je kon nooit weten.....

I: #00:18:53-6# Of er iets gebeurde?

B: #00:35:58-2# Ja. Kijk dat soort werk, daar lag het hart van mijn vader. En mijn moeder ging mee als begeleidster en mijn moeder was op haar manier ook sociaal en bevlogen.

I: #00:36:10-3# En bewogen? Bevlogen en bewogen.

B: #00:36:19-9# Ze collecteerde voor alles, behalve als het ging om een klein clubje. Ook niet voor katholieken of protestanten. Nee, dat kon niet.

I: #00:36:23-1# Waar collecteerde ze dan wel voor?

B: #00:36:32-5# Dat begon met eh.....nou had je toen al de Zonnebloem?

I: #00:36:41-6# Dat weet ik niet. Het zou kunnen.

B: #00:36:41-3# Dat weet ik ook niet. Het Rode Kruis en de collecte die mijn ouwe heer met een paar mensen organiseerde voor zwakzinnige zorg. En eh....ja.....SIMAVI.

I: #00:36:57-2# Ja, ja.

B: #00:36:59-7# Dat intrigeerde mij in hoge mate.

I: #00:37:07-1# Als ik u mag onderbreken: uw vader was sociaal erg actief en uw moeder ook. Dat klinkt allemaal erg humanistisch, zal ik zeggen, hè. Praktisch humanisme. En u hebt daar ook het nodige van mee gekregen van die karakter/karakertrekken van uw va/vader en moeder?

B: #00:37:25-8# Ja, uiteraard.

I: #00:37:28-3# Maar nu gaan we eventjes de bocht maken naar het H.V. Prachtige inleiding: uw vader en moeder actief op allerlei fronten. En u hebt daar als kind het nodige van gezien, ingeademd als het ware. En dat heeft u ook op het spoor gezet van de SDAP en de PvdA en dat heeft u op een gegeven moment afgezworen. Toen werd het D66. Maar daar voor was u waarschijnlijk al lid geworden van het H.V. of niet?

B: #00:37:57-8# Ja, maar niet denken dat ik politiek zo .....bewogen was. Net zo min als mijn ouders.

I: #00:38:12-1# Nee, maar goed u heeft uw mening gegeven over de socialistische minister en staatssecretaris van Onderwijs. Deetman heeft u genoemd.

B: #00:38:20-0# Maar dat is een CDA man.

I: #00:38:20-0# Dat is een CDA man. Dus u, u bent wel degelijk geïnteresseerd in politiek gelieerd aan, aan uw vakgebied neem ik aan. U komt uit, uit het onderwijs?

B: #00:38:35-8# Ja, maar net als mijn vader maar niet in die mate ben ik ..... Mijn vader was afgezien van zijn andere activiteiten erg geïnteresseerd in wat er gebeurde op politiek gebied in Schiedam, in Nederland maar ook in de wereld.

I: #00:38:50-9# Ja.

B: #00:38:52-0# Hè en eh....wat ik altijd heb gewaardeerd is, dat 'ie toen in de meidagen bekend werd dat de Koningin naar Engeland was uitgeweken.... Er zijn altijd mensen die zeggen, dat ze gevlucht was. Ze was uitgeweken, dat is een groot verschil. Toen stond een aantal mensen -waar ik ook bij stond- op het pleintje waaraan wij woonden, stond teleurgesteld kritiek uit te oefenen. Toen zei mijn vader: "Mensen hoor eens: dit was het enige dat zij onder de omstandigheden kon doen." En verdraaid -hij had nogal overwicht- ze gaven hem gelijk. Dat was het ook, dat was het enige. De neiging heb ik dus ook: ik ben geïnteresseerd. Geen wonder: wat hebben wij meegemaakt in de oorlog dat was niet kinderachtig. Dat is de grote gebeurtenis van de leeftijdsgroep waartoe ik behoor.

I: #00:40:13-8# Ja, ja want u woonde in Schiedam? U heeft dus het bombardement van Rotterdam.....?

B: Een ander geval: eh....op de avond van de veertiende toen zei mijn vader: "Kom, zullen we de fiets eens pakken? Dan gaan we eens even kijken." Toen fietsten we naar de Rotterdamse Dijk..... Mijn vader was erg geïmponeerd door Rotterdam: de dynamiek, die sprak hem ontzettend aan. Het was een echte werkstad.

I: #00:40:52-3# Een bedrijvige stad.

B: #00:40:52-3# En eh....toen zijn we gereden tot aan de grens daar werden we tegengehouden, we waren ook helemaal niet van plan om verder te gaan. En toen hebben we met die mijnheer, één of andere burger die dat moest doen, staan kijken naar het brandende Rotterdam. En daar ben ik nog altijd dankbaar voor, want eh....dat beeld dat raak ik niet kwijt, maar eh....bij ons thuis waren ze natuurlijk allang niet meer -mede door de interesse van mijn vader- dol op de Duitsers. En ik zeg nu "Duitsers" Mijn vader maakte wel natuurlijk het verschil tussen Duitsers en Nazi's, maar ik niet. Daar was ik te jong voor. De Moffen waren rotzakken, tuig. Dat zei mijn vader ook hoor, als hij de krant zat te lezen.

I: #00:42:17-3# Wist u, wist u dat dat bombardement was geweest? Ging u daarom fietsen? Was het toeval dat u daar bij die grens kwam?

B: #00:42:12-3# Wij hadden dat gehoord, maar wij wisten niet.... En toen die rook begon op te stijgen, toen werd er gezegd..... En toen we daar stonden te kijken toen het voorbij was, toen werd er gezegd: "Het lijkt wel of er een chemische fabriek geraakt is." Het was het hart, het was het hart. En ze gooiden brandbommen de schoften. Ik heb er naderhand ook over gelezen. Maar goed. Maar....voor ik nou bij mijn eh....stap naar interesse voor het H.V. kom....eh..... Bij die CAB, dat Comité dat die boottochten organiseerde, eh was men op de gedachte gekomen..... In de winter is er niks en die mensen zitten vaak helemaal vast. Er werd een ....het werd geloof ik geen kersfeest genoemd gezien de gevoeligheden, maar een mid winter bijeenkomst zo halverwege december. Het was in de arme tijd .....ook iets dat aan de orde was. Maar het was op de eerste plaats een bijeenkomst..... en ze werden natuurlijk getrakteerd. Wat mijn vader altijd noemde: "de pupillen van de CAB." terwijl het eigenlijk.....

I: #00:44:04-1# Waar stond CAB ook al weer voor?

B: #00:44:04-1# Comité Auto- en Boottocht.

I: #00:44:01-9# Oh ja, CAB met een B.

B: #00:44:02-2# Met een C eh.....ja eh met een B aan het eind. Goed de avond of de dag tevoren gingen we naar het Gereformeerd Jeugdhuis, dat was een voormalige Patriciërswooning aan de Lange Haven en die zich daartoe leende. Mooi grote zaal, hè. Eh....en dan mijn vader had een rol papier gekocht, pakpapier sneed daar grote vellen van. En dan aan de ene kant tafels voor de mannen en aan de andere voor de dames. Er werd voor die tijd.....door bij winkeliers te schooien of ze niets hadden voor de CAB. Gratis voor niks .....

I: #00:45:06-6# En dat is.....? U was toen? Een jaar of vijftien? Het was voor de oorlog nog, hè? U bent van '25, hè?

B: #00:45:09-4# Ik zal een jaar of twaalf of dertien zijn geweest. Ik mocht mee helpen. En eh....in het bestuur zat Gode-zij-dank een grossier, die begonnen was als stoker samen met zijn vrouw op de Buiten-haven. Waar ook de grootouders van Gerard.....Geert Mak hun zeilmakerij hadden. Enfin, die grossier die had eh....repen chocolade en spritsen en van al dat soort goed, hè. En tabak voor de mannen. Dan werden die vellen die mijn vader had gesneden allemaal uitgelegd en dan mochten wij met het sjektabak in al die dingen gaan leggen, hè. En eh.... er was ook een voormalige bakker, die was banketbakker geworden en die had zo'n een fabriek waar ze goedkoop banket bakten. Hè, van die doosjes met een aantal van die kleine pestdingetjes. Maar goed.....

I: #00:46:20-1# Het zag er leuk allemaal.

B: #00:46:23-5# En die werd natuurlijk ook gevraagd en die kwam ook over de brug, hoor.

I: #00:46:24-2# Jaja.

B: #00:46:26-0# Ja.

I: #00:46:27-1# Maar uw vader had ook overwicht neem ik aan? Als hij bij mensen aanklopten dan kon hij goed vertellen?

B: #00:46:30-0# Ja, jaja. En wat mijn moeder ook eens een keer gezegd heeft als ze ging collecteren." Je vraagt het voor een ander, niet voor jezelf." Dat vraagt makkelijk. Enfin in ieder geval toen waren we eens een keer bezig.....Goeie, nette gedragen kleding ging ook hoor. En de ouwe heer wist wel zo'n beetje, dat is voor Jan nog best een goed colbertje. Zo gingen we de rijen langs, de dames aan de andere kant. En toen kwam ik een keer -ik weet niet wat ik had-.....ik zei vader: "Ik heb nog wat over." En eh....."oh doe dan maar bij Piet, want die is niks." En dat bedoelde hij niet negatief, maar dat was toen een niet zo ongebruikelijke term voor

niet katholiek en niet christelijk. Want die katholieken en de christelijken kregen nog wel eens iets van de Diaconie.

I: #00:47:44-5# Dat was de verbinding met het..... Vertel.

B: #00:47:49-8# En toen, en toen dan.... Eh Leo Cox wacht ....ik moet zeggen dat ik na de oorlog -ook al weer voor een niet gering gedeelte door mijn ouwe heer-geïnteresseerd was geraakt in de landbouw. Mijn vader had eigenlijk boer willen worden net als zijn oom van moederszijde, die had een boerderij, een schouw. En door de vakanties die wij jaar en dag op een boerderij in de Achterhoek hebben doorgebracht. En mijn vader echt een.....was door en door een schoolmeester, want als we langs een akker liepen, die er mooi bij stond, dan zei hij: "Kijk eens wat een mooie tarwe." Terwijl het iets heel anders was. Ik had bedacht....ik kon als alfa niet naar Wageningen, anders was ik daar naar toe gegaan. Maar een tweede keus was Deventer.

I: #00:49:15-0# U had HBS gedaan, neem ik aan?

B: #00:49:20-3# Nee, Gym. Nee, Gym!

I: #00:49:27-3# Gym, ja. Nee het is een vraag. Gymnasium, ja.

B: #00:49:24-5# Ook weer een verhaal. Onze buurman was hoofd van een gewone lagere school, natuurlijk openbaar. Wat ik toen niet wist, en een hele tijd niet geweten heb....ik dacht dat 'ie dat eigenlijk met zijn staf een beetje stiekem deed. Het was een opleidingsschool. Maar achteraf heb ik gehoord, dat er in Deventer ook zo'n school geweest is. En dat dat getolereerd werd. Mensen die dachten dat hun kind naar de HBS of Gymnasium, die konden daar hun kind kwijt. Zolang er ruimte was. Nou daar waren wij, mijn zus en ik, beland. En aan het einde van de rit van mijn zus werd over het tuinhok gevraagd door mijn ouwe heer aan zijn collega: "Zeg Jan waar moet Joke naar toe? Wat moeten we doen? Waar moeten we haar voor aanmelden?" "Een rekenwonder is het niet: doe maar naar het Gym." Twee jaar later was ik aan de beurt: ook geen rekeningmeester doe maar het Gym.

I: #00:50:42-6# Ja, ja.

B: #00:50:44-8# Zo ben ik op het Gym beland. Dit vertel ik nog al eens, omdat er mensen zijn die denken dat het een kakschool is. Maar dat was het bij ons in Schiedam helemaal niet. Maar ja....ze hadden dus gelijk, want aan het einde van de vierde moest je dan kiezen tussen Alfa en Beta. Nou dat was voor mij.....

I: #00:50:58-9# Als geen rekeningwonder.

B: #00:51:20-3# Nood gedwongen want ik wilde eigenlijk.....Beta bood veel meer mogelijkheden. Dus ik werd Alfa. Ik ben dus toen door nota bene de latere schoonzoon van het schoolhoofd naar Deventer gegaan naar de Koloniale Landbouw school.

I: #00:51:49-8# De Koloniale Landbouw School in Deventer, ja.

B: #00:51:51-5# Ja de Middelbare Koloniale Landbouw School. En zo ben ik in Deventer beland.

I: #00:51:59-9# Na het Gymnasium?

B: #00:52:05-4# Ja, ik heb het geluk om in 1944 nog normaal eindexamen te kunnen doen. Want het jaar daarop stond het schoolwerk stil, ook in Deventer bij de Landbouw School

I: #00:52:13-1# Dus u heeft eigenlijk Tropische landbouw gestudeerd?

B: #00:52:21-7# Nou gestudeerd, geleerd.

I: #00:52:26-5# Maar wa/wa/wa..... Het was, het was geen Wageningen, het was een soort, een soort HBO opleiding?

B: #00:52:32-0# Nee, dat is het naderhand geworden. Het was een middelbare.....

I: #00:52:33-0# Een middelbare school voor koloniaal.....?

B: #00:52:34-7# Ja, je had ook middelbare landbouw scholen in Nederland. Maar ik ben van jongs af aan geïntrigeerd geraakt door ons Rijk Overzee.

I: #00:52:46-2# Ja, ons Indië.

B: #00:52:49-8# Ons Indië. Gos man en dat kwam alweer ten eerste door dat huisvrienden daar gewerkt hadden. Het was een hoofdmachinist op de grote vaart, die in de goeie jaren van de boot gestapt was en mechanisch medewerker geworden was op een suikeronderneming. Die mensen die hadden daar een leven. Ja en dat land, dat landschap. En ik woonde -zoals gezegd in Schiedam- het enige uitje wat wij hadden eigenlijk als we niet op de fiets Delfland ingingen, dat was naar de Maaskant. Dat was eigenlijk bedoeld als industrieterrein, maar door de crisis was er geen bedrijf dat..... .

I: #00:53:52-5# Maar even, even terug hè, want u wijdt uit hè. Even terug naar het Gymnasium alfa, naar Deventer Koloniale Middelbare Landbouw school. Maar wat is de relatie met het H.V.?

B: #00:54:00-5# Nou komt het: eh.....ik kwam terecht in een klas waar onder andere Leo Cox in zat. Leo Cox eh....kwam uit Utrecht en eh.....dat was zo'n kluif want de school had een jaar stilgestaan. Dus er waren twee lichten die zich daar aanmeldden. Maar wat gebeurt er? Je krijgt juist doordat je in een klas zit, toch de meeste, de beste relaties met de lui uit je eigen klas. Nou Leo was er één, een ontzettend sympathieke kerel. Die komt op een gegeven moment thuis of ergens ontmoetten we mekaar en die was erg enthousiast, die vertelde dat zijn ouders naar een oprichting waren geweest van het Humanistisch Verbond.

I: #00:55:09-4# In Amsterdam?

B: #00:55:13-2# Nooit van gehoord. Was dat in Amsterdam niet in Utrecht?

I: #00:55:13-6# Amsterdam, de oprichtingsvergadering was in Amsterdam.

B: #00:55:24-2# Maar in ieder geval..... Dacht ik: "Verhip" Dat was de eerste vonk. Toen was er ook een groep, een organisatie die stem gaf aan humanisten.

I: #00:55:49-8# Ja, ja.

B: #00:55:52-4# Begrijpt u dat?

I: #00:55:54-7# Ja.

B: #00:55:55-9# Ik raakte geïnteresseerd. En eh.... nou weet ik niet hoe ik eh.....hoe ik toen gevaren ben of ik dat via Leo gedaan heb. Maar ik heb kennelijk blijk van belangstelling getoond. Eh ....ik denk niet dat Theo ....Leo het geweest is, want er was toen een leraar Nederlands aan de Rijks HBS in Deventer, die zich als een soort contactpersoon gemeld had. Of ..... In ieder geval ik kan mij niet precies herinneren of hij nu Bohmer of Meister heette, een ongelukkige naam in mijn ogen.

I: #00:56:42-3# Zo vlak na de oorlog, ja, ja.

B: #00:56:42-3# Maar ik heb contact met die mijnheer gezocht en dat hebben ook anderen gedaan, onder andere -en die naam zult u zeker kennen- Kees Schonk.

I: #00:56:52-0# Zeker ja.

B: #00:56:52-3# Dat was ook één van die geïnteresseerden. En er was een directrice van de leesz/ van de bibliotheek ook geïnteresseerd. En wij zijn dus bij die mijnheer op bezoek gegaan.

I: #00:57:10-4# Nog even: u, u studeerde dus in Deventer. U woonde daar op kamers, mag ik aannemen? Of pendelde u heen en weer tussen Schiedam en Deventer?

B: #00:57:22-6# Ja, op kast.

I: #00:57:20-5# Op kast, ja, ja.

B: #00:57:21-8# En eh....

I: #00:57:24-5# En Leo Cox was een vriend van u en zijn ouders en hij waren bij de oprichtingsvergadering geweest in Amsterdam. Hij ook? Was hij ook er bij?

B: #00:57:36-6# Nee.

I: #00:57:38-1# Zijn ouders waren bij de oprichtingsvergadering geweest van het H.V. in Amsterdam en daar sijpelde wat van door in de richting van Deventer. En daar was een contactpersoon herr Burgemeister?

B: #00:57:51-0# Ja, zo iets.

I: #00:57:59-6# Dus dat eerste contact dat werd toen gelegd. Schonk, Cox uw vriend, u zelf?

B: #00:58:08-7# Nee, Cox niet dat is heel gek die heeft daar nooit belangstelling voor getoond. Maar ik zei al dus .....die leraar, die Kees Schonk waar ik erg veel respect voor had, want dat het begon in die tijd al wat duidelijker te worden, dat er voor ons moeilijk werk te vinden zou zijn.

I: #00:58:32-3# Als koloniaal landbouwkundige?

B: #00:58:37-5# Ja, en Kees Schonk had een betrekking als laborant bij Norit en van der Lande, dat was een bedrijf dat ook medicijnen produceerde. Die baan heeft 'ie laten schieten, terwijl 't Verbond hem nog nauwelijks een eh .....

I: #00:58:56-9# Kon betalen.

B: #00:58:56-9# Kon betalen. En toen is 'ie gaan werken in de Dienst Uitvoering Werken in de polder.

I: #00:59:10-5# Bij de landarbeiders daar of in ieder geval de mensen die aan het inpolderen waren.

B: #00:59:23-0# Dat waren lui die werkloos waren en die alleen maar hun uitkering konden behouden als ze dat werk gingen doen. Nou, nou niet mis.

I: #00:59:37-0# Zo is de Goffert in Nijmegen aangelegd. Het Goffert stadion en alles er omheen ligt is ook in die tijd aangelegd.

B: #00:59:47-3# Hier Berg en Bosch. Maar goed.....

I: #00:59:42-4# Dus die Schonk was verbonden aan de DUW in de Noord-Oostpolder om daar de arbeiders geen.....

B: #00:59:49-8# Kwam later....kwam later, aanvankelijk was hij laborant. Er was ook een geïnteresseerd arts in ruste, die in Epse woonde. Maar de naam ben ik kwijt. Er was een echtpaar dat woonde aan de Rielierweg, daar zijn we nog eens op bezoek geweest. En ik had een vriend uit Rotterdam, Otto Hello, die van christelijke huize was, maar nou niet bepaald overtuigt. Die ging mee. Die is mee geweest naar diverse meetings. Hij is nooit lid is geworden.

I: #01:00:44-8# Die diverse bijeenkomsten georganiseerd door het.....?

B: #01:00:41-7# Nee, die waren er nog niet. Nee, het was een beetje zo'n .....

I: #01:00:51-2# Van die, van die losse clubjes?

B: #01:00:58-1# Ja, en in '48 zwaaiden wij af. Toen was het ja....een beginnetje van een bestuur. Wij zwaaiden af en wij waren weg.

I: #01:01:11-4# Ja, vaarwel Deventer.

B: #01:01:06-2# Ja, maar dat het een levensvatbare gemeenschap geweest is blijkt uit het feit dat in '51 het eerste lustrum gevierd is in Deventer. Weet u dat?

I: #01:01:27-2# Nee, dat weet ik niet.

B: #01:01:30-2# Nou, daar ben ik naar toe gegaan in de schouwburg, daar zat het hele bestuur op het podium en daar eh.....

I: #00:00:12-1# De heer Heijboer is na afstuderen aan de Koloniale Landbouwschool te Deventer, daarna teruggekeerd naar Schiedam, inmiddels enthousiast over het humanisme. Hoe enthousiast was u eigenlijk?

B: #00:00:34-3# Nou ik ben geen fanaticus, nooit geweest. Ik was bezig met de vraag: hoe kom ik nu verder? Wij konden niet naar Indië. In '48 waren de meeste ondernemingen niet bereid om mensen uit te zenden. Laat nou net in die tijd de.....het ministerie van Overzeese gebiedsdelen een advertentie plaatsen waarin kandidaten werden opgeroepen voor een opleiding tot gouvernementssinoloog. Ik had alfa en daar moest je alfa voor hebben. Ik moest wat, hè. En ik wilde naar Indië en ik had nog niet door dat onze rol daar eigenlijk al uitgespeeld was.

I: #00:01:27-2# Ja, Nationalisme was daar in opkomst hè, ja, ja.

B: #00:01:54-3# Maar ik was geen ouderwetse koloniaal. Ik had daar best in een andere setting kunnen werken. Ik heb daar op gesolliciteerd, met zeven anderen, er waren acht plaatsen en ik kreeg een plek.

I: #00:02:14-7# Dat was een opleiding voor.....?

B: #00:02:20-0# Sinoloog. Dat was een opleiding voor een praktische sinoloog. Je ging op tot je kandidaats en dan werd je als het gegaan was, zoals het hoorde te gaan, werd je uitgezonden naar een plek in China bij een ambassade of een consulaat om je verder in de spreektaal te oefenen, want Chinees is niet makkelijk. Ik kwam daar terecht bij een oud-Schiedammer, prof. Duyvendak, bleek een oud leerling van eh....mijn oude school te zijn en dat bracht 'ie ter sprake omdat 'ie eh....dat natuurlijk gezien had aan mijn gegevens. En hij informeerde of de school nog altijd aan eindexamen kandidaten die geslaagd waren een boek uitreikte. Want elk jaar doneerde hij daar een zeker bedrag voor. Onze rector zag kans om in '44 voor ons allemaal....ja we waren met ons achttien, die examen deden, een

passend boek te vinden. In '44....

I: #00:03:56-0# Weet u nog wat u gekregen hebt toen?

B: #00:03:54-8# Ja, ja een boek van de befaamde historicus wiens naam ik niet kan onthouden.....straks komt het wel....ik heb daar de laatste tijd meer last van. Het is de man van eh.....Homo Ludens....

I: #00:04:12-4# Oh dat is eh.....

B: #00:04:15-0# Huizinga!

I: #00:04:17-6# Ja, natuurlijk Huizinga, ja.

B: #00:04:22-7# Nou daar gaan we. Maar goed wij zijn daar begonnen en in die dagen was het nog modus, was het nog normaal dat je dan Chinees deed met bijvak Japans. Nou we hadden daar een fantastische docent voor Japans, dat was Vos. De zoon van een horlogemaker en achteraf dacht ik: "Geen wonder dat 'ie dat kon. Want een horlogemaker is een eenzaam beroep. Dan moet je je in je eentje concerteren." Dat 'ie, dat 'ie dat is gaan doen, dat is niet kinderachtig hoor. Want hij deed er Koreaans bij en natuurlijk Chinees, want hij had die opleiding gevolgd. Maar die zei ons toen al halverwege het eerste trimester: "Hoe gaat het er mee? Zo tegen kerstmis zult u wel in een dip zitten." En of dat waar was, het viel niet mee hoor. En naderhand hoorde ik van de echtgenote.....was een of ander evenement waar iedereen opdraafde.....een echtgenote van een bekende Sinoloog, die detectives heeft geschreven geïnspireerd op oude Chinese verhalen, die vertelde mij of ons dat die lui die op die ambassade werkten als Sinoloog om de haverklap ook 's-avonds in hun kaartenbakje bezig waren. Je moet minstens vierduizend karakters kennen, wil je een beetje mee kunnen. Dan hadden ze een kaartenbak. Die karakter verschillen vaak heel weinig, maar die kunnen een hele aparte uitspraak hebben. Aan een karakter kan je geen uitspraak afleiden, zoals bij onze letters. In '49 vond -zoals u misschien weet- de soevereiniteitsoverdracht plaats. De Sinologen in Utrecht dat waren toekomstige bestuursambtenaren, die kregen al heel gauw te horen dat Indonesië niet op hun verdere werkzaamheden gesteld was, want die werden ook overgeheveld natuurlijk. Daar hadden ze geen behoefte aan die dure ambtenaren. Maar ze waren kennelijk ons waren ze kennelijk vergeten, want we waren maar met acht in de opleiding. Wij kregen natuurlijk ook op den duur te horen, dat het afgelopen was. Nou daar stonden we dan.

I: #00:07:57-9# In de Dessa?

B: #00:08:00.Toen had Den Haag toch wel beseft: "We hebben die lui eigenlijk, ja, Nou misleid werd natuurlijk niet gebruikt....op het verkeerde spoor gezet." En toen kregen we een aanbod om voor een commissie te verschijnen. Dat was niet prettig moet ik u zeggen, dat waren er niet drie zoals bij een doctoraal maar een hele serie. En dan konden we daar laten weten hoe we eigenlijk verder wilden met steun van Den Haag, van het Ministerie. Nou Engels was mede door de oorlog een vak, dat ik best had willen kiezen, maar dat kon thuis niet. Vader kreeg net teveel voor een

beurs. En Engels daar stond zeker vijf, zes jaar voor. Vandaar ook die keus voor die verkorte studie in Deventer. Nou we mochten de studie Chinees voorzetten, maar ik was bij de Handelsmaatschappij door een kennis van mijn ouwe heer om eens te informeren bij iemand die personeel aannam of er mogelijkheden waren bij de Nederlandse Handelsmaatschappij. Die zei: "Mijnheer als wij zaken doen in China dan gaat dat in het Engels. Dus voor mij was de keus niet zo moeilijk. Een jonge man, een vriend van me, die uit Rotterdam kwam, heeft Spaans gekozen. Nou ik Engels. Wat de rest heeft gedaan.....één is geloof ik doorgegaan met de studie Chinees. Goed toen ben ik met Engels begonnen.....en als eh....."

I: #00:10:22-1# U bent Engels gaan studeren op Universitair niveau deels betaald door het ministerie van Buitenlandse zaken als tegemoetkoming of genoegdoening vanwege het verkeerde.....?

B: #00:10:32-9# Dat ging niet via Overzeese gebiedsdelen, dat moest toen komen uit de kas van Onderwijs. En er was een voorwaarde: je moest wel beloven om gedurende vijf jaar in het onderwijs actief te zijn. Er was één van de commissieleden die wilde dat ik de MO weg zou volgen, maar daar zag ik geen been in. Gelukkig kreeg ik steun van de rest: "Waarom zou die jongen geen studie Engels aan de Universiteit doen?" Zo ben ik toen in Leiden Engels gaan studeren. Ik kwam in een warm bad, ook omdat het nog een klein gezelschap was. We waren pas begonnen, dat begrijpt u wel. We hadden een geweldige prof. prof. Prins. En eh ja....op een gegeven moment....ik werd wel steeds ouder.

I: #00:12:12-1# Hoe oud was u toen aan de studie Engels begon?

B: #00:12:24-5# Dat was in '50. Ik was dus vijfentwintig.

I: #00:12:13-5# Vijfentwintig.

B: #00:12:18-2# Vijfentwintig, ja. Toen ik mijn kandidaats had toen werd ik benaderd door de prof. of ik geïnteresseerd was in een studie aan een Engelse Universiteit. Met een Hartingbeurs. Prof. Harting was een van huis uit een Neerlandicus, maar geïnteresseerd geraakt in oud Engels en was die kant op gegaan. Hij had in de oorlog al bedacht, dat het toch eigenlijk te gek was dat zijn studenten Engels eh.... tien tegen een leraar werden en dan eigenlijk toch..... Wat ben je waard als student? Je hebt geen geld, je hebt misschien één of twee weken in Engeland gebivakkeerd met vakantie, maar ja..... te weinig het gevoel hadden gekregen en die was toen al begonnen met bedrijven te benaderen, zoals Shell en Unilever met de mededeling: "Jongens dat personeel van jullie -het zijn internationale bedrijven- die krijgen les van leraren die eigenlijk nauwelijks het Engelse gevoel hebben. Kunnen we niet een deal maken?" En hij is kort na de oorlog na Engeland gevlogen want -daar kwam de andere kant van de zaak- hij probeerde plekken te krijgen aan Universiteiten waar ze geen collegegeld hoefden te betalen in ruil voor een open plek voor Engelse studenten in Nederland.

I: #00:14:20-3# Uit/uitwisseling?

B: #00:14:24-1# Uitwisseling en dat is gelukt. En in de tijd dat ik mijn kandidaats had -want je moest wel je kandidaats hebben- kreeg ik dat aanbod.

I: #00:14:31-6# Even, even.....want u bent dus naar Engeland gegaan. In Deventer bent u dus geïnteresseerd geraakt in het humanisme. Op een goed moment via een omweg bent u in Leiden terecht gekomen. Hebt u toen contact gezocht met humanisten, met een afdeling van het H.V. of is het bij Deventer gebleven?

B: #00:14:50-0# Nee, maar .....ik was goed en wel dus bij mijn ouders thuis .....

I: #00:15:00-6# Oh ja, na Deventer bent u terug naar Schiedam gegaan?

B: #00:15:09-3# Ja. En ik zat daar dus eh....toen was Chinees achter de rug, ik zat voor Engels. Toen werd ik bezocht na een telefoontje, door een mijnheer ....ik geloof dat 'ie Noordijk heette. Hij was technisch tekenaar bij Gusto. In Schiedam hadden we drie scheepswerven: Wilton-Feijenoord, De Waterweg en Gusto. Gusto was een bedrijf dat zich vaak specialiseerde, daar is onder andere de 'Kalimata'gebouwd. Zegt u dat wat? Dat was een tin baggermolen, die ze nog eens .....

I: #00:15:45-2# Voor Benneton in Indië?

B: #00:15:49-6# Ja die moest naar Indië, maar toen waren er slimmeriken die dachten: "Wacht even als we die schuit nou een tijdje huren dan kunnen we de eh..... goudstaven van de Lutine opbaggeren." Hebt u daar weleens van gehoord?

I: #00:16:04-2# Ja, van de Lutine, ja ja/

B: #00:16:12-2# Daar zijn ze een poosje mee bezig geweest en er is amper wat bovengehaald. En het vertrek van de Kalimata naar Indië was daardoor te laat. En in de Golf van Biskaje is er een tros geknapt, ze hebben hem nooit meer weten aan te haken. Uiteindelijk is de Kalmata op de zuid kust van Engeland aan diggelen gegaan. En als u weet wat een apparaat dat was..... Dat zagen wij g/.....

I: #00:16:40-5# Groeien?

B: #00:16:42-5# Groeien, ja. Maar goed mijnheer Noordijk kwam bij mij.....

I: #00:16:48-2# Die was met het H.V. verbonden?

B: #00:16:54-0# Die was landelijk lid en die had kennelijk in Amsterdam of Utrecht bij het Centraal Bureau geïnformeerd of er nog meer landelijke leden waren, want hij wilde een gemeenschap stichten. Toen had 'ie mijn adres gekregen of mijn naam. En eh.....nou zoals gezegd: ik zit nooit om een functie verlegen eh.....te springen, maar of het nou kwam dat het een aardige kerel was, ik weet het niet. Maar ik ben met hem in zee gegaan, hij zou dan penningmeester zijn, ik secretaris eh.....maar voorzitter hadden we niet, dat heeft nog moeite genoeg gekost. Maar goed, dat is wel gelukt. En toen zijn wij wat te toen gebruikelijk was zondagochtend bijeenkomsten gaan organiseren.

I: #00:17:45-2# Ja, ja.

B: #00:17:47-8# Hebben we een aantal jaren gedaan.

I: #00:17:53-6# Waar werden die bijeenkomsten georganiseerd? Bij iemand thuis of in een zaal?

B: #00:18:00-1# In een zaal bij Musis Sacrum. En ja, dat was ook allemaal een beetje improviseren. En we hebben ook nog in het Volkshuis gezeten.

I: #00:18:11-1# Was dat een succes die bijeenkomsten?

B: #00:18:19-0# Ja, er kwam wel wat volk op af. En ja.....Schiedam was een arme gemeente en eh....ja ook niet zo progressief. Laat ik voorzichtig zijn: misschien is dat veranderd. Maar goed: we hebben een gemeenschap van de grond gekregen. En eh.....

I: #00:18:22-2# En dan hebben we het over '52, '53?

B: #00:18:40-9# Ja, die jaren ja.

I: #00:18:37-3# Die tijd, hè.

B: #00:18:39-6# We kregen ook interessante sprekers, bijvoorbeeld Kwee Swan Liat. We hadden toen inmiddels een voorzitter. En na afloop zei de voorzitter -want ik had geen handtekeningen laten zetten- : "Joh dit is interessant zou je niet eens een verslagje kunnen maken voor de krant" Nou ik wel opgelet natuurlijk, maar allemachtig ik heb peentjes zitten zweten, maar het is gelukt. En ik kreeg nog vijf cent voor een regel ook.

I: #00:19:30-7# Kijk, kijk, kijk. Dus u, u organiseerde samen met het bestuur regelmatig zondagochtend bijeenkomsten en daar traden regelmatig sprekers op, zoals bijvoorbeeld Kwee San Liat. Wie traden nog meer als spreker op?

B: #00:19:47-6# Ja, we hebben een.....daar gaan we weer....een voormalige eh.....minister Volkshuisvesting, hij was prof. Ik weet het zeker. Hij heeft -geloof ik- de behoefte aan woonruimte onderschat, hij was wel van de PvdA. En Anna Blaman, die in Rotterdam woonde, die schrijfster, hebben we gehad.

I: #00:20:25-1# Ja, 'Eenzaam avontuur'.

B: #00:20:20-6# Ja, zeker. En mijn vader kende een onderwijzer uit Rotterdam.....Koos.....Koos....

I: #00:20:42-7# Koos Verschuur?

B: #00:20:37-2# Nee, maar die was uitstekend als voordrachtskunstenaar, die is ook

geweest. En je moest als secretaris moest je als de sprekerslijst publiceerde, dan moest je er als de hazen bij zijn, wilde je de krenten in de pap niet missen. Dat was het, dat liep.

I: #00:21:14-4# Dat was Schiedam. Maar op een gegeven moment bent u dus naar Leiden gegaan om Engels te gaan studeren?

B: #00:21:12-5# Ja, maar ik pendelde.

I: #00:21:18-2# Oh u woonde thuis?

B: #00:21:22-5# Ja wat dacht u: ik kreeg een heel bescheiden bijdrage.

I: #00:21:29-3# Dus u bent ook langere tijd actief geweest in Schiedam voor het H.V. Tot wanneer?

B: #00:21:33-0# Wacht eens even...ja op een gegeven moment.....oh wacht eens.....in het jaar dat ik in Liverpool zat toen ben ik er uit geraakt. Welk jaar was dat.....dat was '56.

I: #00:21:59-9# Ja, ja, dus ongeveer een jaar of vier, vijf hebt u zich redelijk actief opgesteld richting het H.V.?

B: #00:22:04-7# Ja, toen was er al min of meer eh ja..... de vrees, dat de gemeenschap waarschijnlijk toch een betere aansluiting kon zoeken bij Rotterdam.

I: #00:22:21-5# Ja, en dat is ook gebeurd?

B: #00:22:27-1# Ja, dat is gebeurd. Maar goed of de gemeenschap na mijn jaren in Schiedam actief is geweest? Nee ik denk het niet, denk niet, nee, nee

I: #00:22:29-6# Maar hoe groot was die gemeenschap daar in Schiedam? Gaat het om tien mensen, of twintig of vijftig, honderd?

B: #00:22:49-5# Nou laten we zeggen vijftwintig. Maar ik weet al dat we in die dagen iemand konden voordragen om op kosten van het Verbond naar de Ark te gaan.

I: #00:23:04-4# Aha.

B: #00:23:05-7# Dat herinner ik mij nog. En daar heb ik ook iemand voor voorgedragen die dan ook ging. We hebben ook nog.....nou nee laat ik niet te ver gaan. Ja het was op zich ook wel leuk werk en dankzij de drukkerij van die huisvriend van mijn ouders konden we mooi gedrukte uitnodigingen sturen. Ja, dat scheelde ook.

I: #00:23:42-3# Zeker. Werd er ook actief geworven voor nieuwe leden?

B: #00:23:53-5# Zo nu en dan wanneer je een tip kreeg. Ik heb ook geprobeerd om onze huisarts.....die ook kennelijk ondergronds werk deed. Dit is ook weer terzijde: mijn moeder ging de dag na de Razzia naar de dokter om een attest dat ik arbeidsunfähig was. En mijn moeder zei: "Hij zag mijn neus om de hoek van de spreekkamer komen en hij zat al te schrijven. Hij wist al....."

I: #00:24:33-8# Ja, ja, de zotheid der dingen.

B: #00:24:40-3# Maar goed: ik moet terug naar het .....

I: #00:24:48-4# H.V. U bent dus ongeveer vijf jaar actief geweest?

B: #00:24:58-2# In Schiedam.

I: #00:25:01-0# In Schiedam. Daarna bent u eh....heeft u in Leiden gestudeerd, u pendelde heen en weer tussen Schiedam en Leiden. Daarna bent u een jaar naar Liverpool geweest. Hoe is uw levensweg verder gelopen na Liverpool?

B: #00:25:16-8# Nog even in Schiedam.....maar toen....ik werd natuurlijk steeds ouder. Die bijdrage was erg beperkt. Er werd terloops gezegd, dat je beter niet tijdens je studie voor de klas kon gaan staan. Maar op een gegeven moment kriebelde het. Ik had drie ijzers in het vuur. Dat waren het Gym in Arnhem, in Apeldoorn en in Doetinchem. Ik had allang bedacht, dat je Engelse les kon geven in de Randstad, maar je kunt het ook doen in een mooie omgeving, hetzelfde werk. Ik wilde graag in Gelderland. Nou Arnhem viel op het laatste moment af. Ik had al twee jaar voor de klas gestaan: eerst in Rotterdam en daarna een aanvulling in Breda waar ik graag had willen blijven. En daar was ook de rector in Arnhem. Ze kwamen me gadeslaan in de klas en dat had ik binnen, maar toen kwam er iemand met een doctoraal en die ging voor. De rector vroeg mij of ik nog meer sollicitaties had lopen. Ik zei: "Ja, ik heb er nog één in Arn/ in Apeldoorn en in Doetinchem. En ik ben in dubio." Ik kon toen bij beiden komen. En eh....ik zei: "Mag ik u eens een vraag stellen: wat zou u me raden?" Nou hij was hier vroeger rector geweest, dus hij zei: "Ik zou Apeldoorn kiezen." Dus, nou dat was ook met de verbinding tussen de schoonouders en mijn ouders was dat ook wel erg prettig. En zo ben ik in Apeldoorn beland. En na mijn doctoraal....ik was hier dus nog altijd lid van het Verbond. Daar was ik net op in de periode waarin je dan je drie keer in de rondte werkt....dat is zo tegen de grote vakantie aan, dan ben je moe en dan moet er dit en dat, toen werd ik gebeld door de eh....ik geloof dat het de penningmeester was van de gemeenschap hier. Ze hadden een vacature in het bestuur of dat niet iets was voor mij. Ik zeg: "Mijnheer Kuipers ik heb er gewoon geen tijd voor. Mag ik u in september weer eens terugbellen?" "Nou dat was goed. Ik was het straal vergeten. Hij niet natuurlijk. En daar belt 'ie me. Ja voor mijn fatsoen kon ik toen moeilijk nee zeggen. Dus zo ben ik in het bestuur van het H.V. , de gemeenschap hier beland.

I: #00:28:49-1# En welke tijd spreken we dan? Is dat geweest iets voor 1960, rond die tijd?

B: #00:28:57-7# Wacht eens even. Ik ben in '60 hier gekomen....ja.....eh jongens hoe

lang.....had ik toen mijn doctoraal? Ja? Ja! Ja, dat doctoraal heeft een hele tijd geduurd. Maar toen ik dan uitgekozen was, moest ik eerst voor de Commissie van Curatoren komen want er waren meer kapers op de kust. Die zeiden me: "Kan u niet .....ik weet niet wat uw Burgerlijke status is, maar er is een woning aan die functie verbonden. Maar die krijgt u alleen als u getrouwd bent." En toen zijn wij hals over kop getrouwd. Maar toen heeft het nog lang geduurd, hoor. Voordat ik naast mijn werk -want dat begon mij erg op te slokken-.....

I: #00:30:09-9# Kon afstuderen?

B: #00:30:07-2# Ja, maar ik ben in '64 afgestudeerd. En ik denk dus dat dat '65 of '66 is geweest toen Kuiper mij belde. En eh....ik kwam dus in dat bestuur en daar zat ik een poosje in en toen waren mijn ouders inmiddels in een humanistisch huis in Schiedam beland. En toen was mijn interesse in dat soort voorzieningen gewekt. En toen kwam er een vacature in een bestuur van het humanistisch bejaardencentrum 'Mandella' hier vlakbij. Die vrouw die daar namens het H.V. inzat, die moest zich wegens gezondheidsredenen terug trekken. In het bestuur werd gezegd: "Wie wil daar inzitten?" Ik zei: "Nou dat wil ik wel." Het H.V. had één zetel meer in het bestuur dan Humanitas, nou was ik ook lid inmiddels van Humanitas. Maar goed.....en zo ben ik dus in dat bestuur beland. En eh....ik ben een tijd in het H.V. bestuur gebleven, hier in de gemeenschap. Ook niet....ik was eerst gewoon lid, maar op een gegeven moment stapte de secretaresse op -die zich een slag in de rondte werkte, verzorgde het blaadje en deed dit en dat- ..... ik was al begonnen met de notulen voor haar te maken want ik dacht: "Dat kan je toch niet maken?" Maar toen ging ze weg en toen was het duidelijk: de notulist dat was de secretaris. Dat heb ik gedaan totdat ik van.....Er was een mevrouw in het bestuur die verder niets deed en die altijd commentaar had op mijn notulen: dit deugde niet en dat deugde niet. In plaats van dat voor mij te doen, dan was ik dat tenminste kwijt. Toen dacht ik: "Kees jongen dat moet je niet meer doen." We hadden jammer genoeg een ontzettend aardige voorzitter, geworven. Die ik niet zover kon krijgen -ik heb het ook niet geprobeerd hoor- maar hij moet het toch wel begrepen hebben, dat ik dat niet langer meer ging pikken. Toen ben ik er uitgestapt. Maar ik ben wel lid gebleven van .....

I: #00:33:11-5# Mandella?

B: #00:33:13-8# Van Mandella. Tot dat het te technisch werd, ik zat daar als goed bedoelende figuur.

I: #00:33:15-4# Amateur?

B: #00:33:17-5# Ja, maar dat ging niet meer. Maar toen ik er in kwam toen zei de voorzitter dat het usance was, dat wie in het bestuur van het woonzorgcentrum kwam ook bestuurslid werd van de Stichting Vrienden van Mandella. En dat was ook zo en die vergaderingen werden gecombineerd. Maar dat stond niet in de statuten en daar kwam ik pas later achter. Anderen hadden dat eerder door -niet dat ik daar uit wilde- en die lieten dat schieten, zodat op het laatst het bestuur van de Vriendenstichting amper leden had. Toen dacht ik: "Dat kan je niet maken." Hè dus ik ben daarin gebleven en dat heb ik nog een tijd lang als eh....secretaris gedaan.

I: #00:34:22-4# Maar waarschijnlijk had u inmiddels al een gezin of niet? Agaath was al geboren?

B: #00:34:32-8# Ja, ja Agaath is van '64 en de zoon van '61.

I: #00:34:36-5# Ja, ja dus vanwege uw drukke werkzaamheden als docent en uw gezin hebt u het H.V. laten schieten ten faveure van eh.... Mandella? Als het ware?

B: #00:34:53-0# Nou het motief om uit het bestuur van de gemeenschap te stappen - ik ben lid gebleven van het H.V.- was dus die kritiek die ik elke keer weer over mij heen kreeg. Dat ging me zo tegenstaan.

I: #00:35:07-5# Dus u bent lid gebleven van de gemeenschap Apeldoorn en omstreken? En nog steeds, neem ik aan?

B: #00:35:14-9# Ja.

I: #00:35:17-2# Heeft u nog steeds contact met de gemeenschap? Wordt u bezocht door leden van de gemeenschap? Gaat u nog wel eens naar bijeenkomsten toe?

B: #00:35:16-4# Nu komen we bij een pijnlijk punt: ik ben digibeet. En mijn vrouw kon nog wel overweg met de computer. En ik heb altijd tegen haar gezegd: "Als jij het nou aardig in de vingers hebt, dan leer jij het mij." Nou dat is er niet meer van gekomen. Maar voorheen kreeg je zo nu en dan een mededelingenblad in de bus.

I: #00:35:50-5# Ja, in de brievenbus.

B: #00:35:53-8# Nou, dat is kennelijk ook afgeschaft: alles gaat nu digitaal. Ik ga binnenkort eens het Centraal Bureau, zoals dat tegenwoordig heet, een briefje schrijven om te informeren wat het contactadres hier is. Ik vind het een beetje gênant hoor, dat ze dat zo doen.

I: #00:36:20-5# Ja, ja.

B: #00:36:23-1# Het is natuurlijk veel makkelijker.

I: #00:36:28-6# Tuurlijk, maar u wordt buitengesloten op deze manier.

B: #00:36:35-4# Ja, dat geldt ook voor de afdeling van de Parkinsonvereniging die alleen maar communiceert via e-mail. Ja, dat is wel jammer voor mijn vrouw en mij ook wel.

I: #00:36:48-2# Ja, ja. Maar los van, los van de, de nieuwsbrieven en de berichten die via e-mails en op een andere manier, in ieder geval via de computer worden verspreid, wordt u weleens bezocht door leden van het Verbond?

B: #00:37:04-0# Nee, daar zit ik niet op te wachten, hoor.

I: #00:37:05-5# Waarom niet?

B: #00:37:05-5# Nee, niet maar dat heeft te maken met het feit, dat ik eigenlijk continu tijd te kort kom. Ik ga zeer geregeld naar mijn vrouw en dat zijn doorgaans de meest productieve uren.

I: #00:37:28-9# Is uw vrouw ook bij Mandella ondergebracht?

B: #00:37:34-4# Nee, Mandella is geen woonzorgcentrum meer.

I: #00:37:31-8# Aha.

B: #00:37:33-1# Mandella, ja....een spijker aan mijn doodskist. Mandella is door het toenmalige bestuur -ik was er gelukkig uit, anders zou ik niet kunnen protesteren- is samen gegaan met een grote verzorgingsinstelling, waar al intensief mee samengewerkt werd: Casa Bonita. En mensen die niet langer in het ....in Mandella konden worden geholpen die gingen doorgaans naar Casa Bonita.

I: #00:38:16-8# : Wat een exotische namen allemaal: Casa Bonita, Mandella.

B: #00:38:37-0# Ja, Mandella dat weet ik. Maar hoe het zij: dat is een fusie geworden. Mandella was de kleine -en daar heb je altijd strop aan als kleintje- maar er was nauwelijks lont en er kwam nog een tweede of eigenlijk een derde partij "Randen Roden". En toen Casa Bonita en Mandella samengingen toen heette die groep "Zorggroep Apeldoorn". En toen Randen Roden er bij kwam toen werd de organisatie nog groter en de bovenbaas van de Randen Roden kreeg de hoogste positie. Vandaar uit wordt de zaak bestuurd, dat is vanuit Ugchelen. Dat speelde al toen ik nog lid was van het bestuur. Eh...de kamers waren volgens de latere regeling te klein. En wat moest er nou gebeuren? Moesten er van drie kamers twee worden gemaakt? Dat was bouwkundig geen makkelijke oplossing. Of moest er nieuwbouw gepleegd worden? En hoe moest dat dan? Toen was Mandella van die humanistische huisvestingsinstelling. In ieder geval toen die zorggroep ontstaan was toen is het oorspronkelijk Mandella met de mooie aanleunwoningen tegen de grond gegaan. En wat deden ze: ze verkochten het perceel aan een woningbouwinstelling. Tegenwoordig heten ze/....

I: #00:40:34-8# Een projectontwikkelaar?

B: #00:40:39-5# Juist, juist en die hebben daar een knoert van een gebouw neergezet met inderdaad mooie appartementen, maar het humanistisch tintje is er vanaf. Dat was er al vanaf door die fusie en het is nu een appartementengebouw. En de mensen huren van de woningbouw en ze moeten alle voorzieningen zelf treffen.

I: #00:41:06-5# Oké: dus mijn vraag was: hebt u contact met leden van gemeenschap. En toen vertelde u mij, dat u het druk genoeg heeft en dus nauwelijks contact met de gemeenschap. U hebt het te druk met het bezoeken en verzorgen van uw vrouw.

B: #00:41:33-7# En bovendien ik ben zo langzamerhand een overblijfsel uit lang vervlogen tijden. Een hoop van mijn leeftijdsgenoten zijn er niet meer.

I: #00:41:43-6# Nee, nee de laatste der Mohikanen eigenlijk?

B: #00:41:46-3# Ja, en van het restant van waar ik toe behoor, daar komt ook niet veel meer rond hè?

I: #00:41:57-9# Vindt u dat erg dat het contact gewoon verwaterd op den duur of niet?

B: #00:42:08-1# Nee, maar ik heb wel -en dat geldt natuurlijk voor de meeste veteranen- heel veel steun aan mijn herinneringen. Ik heb dat in dat bestuur..... van het H.V. hier hadden we een voorzitter. Of wacht de eerste is niet zo lang voorzitter gebleven, helaas door een stomme streek....maar toe maar.... Wat zeg ik? Nee nu verwar ik het H.V. met Mandella. Maar daar zat toch een gave kerel! Man goh, dat was een fijn mens.

I: #00:42:57-3# De afdeling Apeldoorn?

B: #00:43:01-2# Ja, Hans. Hans was eh.....ambtenaar en die hield een dag vrij maatschappelijk bezig te zijn. En jammer genoeg hij was homo en hij is aan HIV overleden. Dat heb ik meegemaakt die afbraak. Dat is heel erg. Maar de goeie jaren.....hij werd naderhand ook voorzitter van het bestuur van Mandella, in die hoedanigheid heb ik hem ook mee mogen maken. Nou ..... En de herinneringen aan de bestuursleden van het H.V. en Mandella.

I: #00:43:58-3# Die koestert u?

B: #00:44:01-4# Ja, maar ik ben net zo als mijn ouwe heer en mijn moeder: of ze nou paars zijn of groen of geel. Dat maakt mij niks uit. Of ze nu H.V. zijn.... Dat maakt mij niks uit, zoals dat hoofd van die school die mijn vader attendeerde op die actie van Van den Berg en Jurgens.

I: #00:44:23-7# Die autoritjes?

B: #00:44:27-1# Ja, dat maakt niet uit, dat maakt niet uit. Dat is ook eigenlijk zoals je als humanist moet zijn. Het mag je eigenlijk niet uitmaken.

I: #00:44:37-6# Je moet niemand buiten sluiten eigenlijk?

B: #00:44:37-6# Nee, nee. En daar weet ik nog.....en dat vind ik fantastisch mooi voorbeeld van humanisme. Dat was nog in de oude situatie....de woonzorgcentra mochten toen nog zelf bepalen wie er in kwam. En toen kwam er een echtpaar, dat waren Jehova's getuigen en die werden overal bij die christelijk georiënteerde woonzorgcentra geweigerd. En ze kwamen tenslotte bij het woonzorgcentrum Mandella en wat zeiden de directie en het bestuur: "Wij hebben hier mensen in huis

die gaan hun eigen weg, die hebben hun eigen ideeën. U ook. U bent hier welkom, maar u mag hier niet uw geloof uitdragen. Op die voorwaarde." Nou ze zijn geaccepteerd. Dat is humanisme.

I: #00:45:59-9# Ik heb nog een vraagje over, over uw gezin en de opvoeding van de kinderen in relatie tot het humanisme. Kunt u ...../ Vindt u dat u uw kinderen humanistisch hebt opgevoed? Was dat impliciet of was het eerder expliciet?

B: #00:46:20-4# Helemaal niet, helemaal niet. Zoals ik zelf ook groot geworden ben.....je bent..... Ja, er was een sfeer in huis....de activiteiten die mijn ouders ontplooiden dat was normaal. En onze zoon zie ik niet lid worden van het H.V. Maar onze dochter -die hebben wij ook niets voorgeschreven- .....

I: #00:46:52-0# Je leeft het voor dan, is dat dan wat.....?

B: #00:46:58-4# Ja, waarschijnlijk maar dat is niet bewust. Ik moest..... Ja ze moesten zich zelf..... Dat was bij ons ook zo hoor: je moet zelf je weg vinden. Mijn zus werd lid van de Nederlandse Protestanten Bond. Ik vond dat altijd een -en daar plaagde ik haar ook mee- een soort christendom op wieltes. En dat is ook weggeëbd jammer genoeg. Dat had haar misschien wel gesteund, want ze heeft het wel eens moeilijk gehad.

I: #00:47:31-7# Maar dat Agaath naar de UvH is gegaan, heeft dat ook iets te maken met het nest waar zij uitkomt?

B: #00:47:45-6# Ja, misschien wel. Maar de ontbrekende schakel zal ik nu vertellen. Ze ging tot onze verbazing Engels studeren.....

I: #00:48:03-4# Zo v/ Zo dochter zo vader. Zo vader zo dochter.

B: #00:48:03-1# Mijn vrouw heeft ook Engels gestudeerd hoor. Ze was nogal vroeg door haar eindexamen en ze wist niet wat ze moest. En toen heeft ze een klein jaar in een Kibboets in Israël om een klein beetje haar koers te bepalen. En toen kwam ze terug en toen kondigde aan, dat ze Engels ging studeren. Ze is naar Amsterdam gegaan, naar Utrecht, en naar Groningen. Er waren er hier meer die naar Groningen gingen, niet voor Engels maar dat beviel. Zij is daar ook beland en is daar toen ....ja, waarschijnlijk mede....ja, ze is buitenkerkelijk...ook eens terecht gekomen bij een humanistische studentengroep en heeft daar -geloof ik- ook toen wel eens wat helpen organiseren. En ja, dat sprak haar wel aan. Groningen schijnt een nogal actieve gemeenschap te hebben, of afdeling zeggen we tegenwoordig. Daar heb ik een hekel aan maar goed dat is weer een ander verhaal. Ik vind het gênant dat ze de naam van de stichters, dat waren voor een niet gering gedeelte mensen die een taalkundige opleiding hadden genoten dus die kozen hun woorden niet voor niks, hun namen. Dat zij die hebben laten schieten, ja die lateren dan hè. Maar hoe het zij eh.....dat heeft haar waarschijnlijk op.....

I: #00:50:02-2# Het spoor gezet?

B: #00:50:05-5# Op het spoor gezet. Dat het misschien toen niet eens zo gek was. Aan het eind van haar studie Engels.....ja, ze had de tolkvertaler cursus gekozen en ze kwam er achter dat het een eenzaam beroep is. En zij heeft in den beginne ook nog gedacht over sociologie, maar dat is een vak dat in die dagen door iedereen werd gekozen, die niet wist wat 'ie moest. U ook?

I: #00:50:51-5# Antropologie. Een ver/verwante studie.

B: #00:50:54-1# Ja, maar in ieder geval zo tegen dat eind van dat Engels.....ze was ook niet succesvol in het vinden van een stageplaats. Ze had natuurlijk geprobeerd om bij grote organisaties te komen en dan was ze misschien wel gebleven.

I: #00:51:09-2# Of Brussel, dat had ook nog gekund, hè?

B: #00:51:09-2# Ja, ja maar dat is niet gelukt en ze kwam bij een particulier adres in het Gooi. En dat was een mijnheer die was al eens gescheiden en die reed in een hele grote auto rond. En die had een paar loonslaven in vaste dienst min of meer. En daar mocht zij stage lopen. Hij vergoedde geloof ik wel de reiskosten, want ze zat in Groningen. En ja, ze kreeg ook iets vergoed voor haar werk. En aan het eind van haar stage liet 'ie weten dat ze nog een poosje kon blijven werken. Toen vroeg ze natuurlijk wat ze ging verdienen. Nou dat was minder dan wat ze kreeg voor het lappen van de ruiten bij oudere dames. En dat zei ze hem natuurlijk, maar die kerel.....

I: #00:52:19-4# Gaf geen krimp?

B: #00:52:23-6# Gaf geen krimp. En toen kwam dus geleidelijk de interesse in een, een vak waar je wel onder de mensen kwam.

I: #00:52:35-3# Mensgericht?

B: #00:52:39-3# Ja, wat dat betreft valt ze niet ver van de stam. Hè, ik geloof veel dichter er bij dan mijn zoon. Maar goed in ieder geval of het goed was.....ze had nog studiesteun te goed.....

I: #00:52:55-5# Studiefinanciering?

B: #00:52:59-4# Ja studiefinanciering. En eh maar ja dat zou zes jaren duren die opleiding. Het was inmiddels de Universiteit. Ik zei: "Joh doe dat. We springen bij hoor." En ze was al gewend aan bijbaantjes....

I: #00:53:13-0# Maar ze heeft het verkort programma gedaan, hè?

B: #00:53:21-1# Ze kon twee jaar laten schieten en toen is ze.....en dat vind ik altijd nog fantastisch: ze koos één jaar, niet twee jaar, maar één jaar. En dat was kennelijk eigenlijk waar ze thuis hoorde.

I: #00:53:37-7# Het was een scho/schot in de roos, ja, ja.

B: #00:53:37-7# En ik meen dat ze nog bijverdiend heeft doordat ze het studieprogramma mocht samenstellen en eh .....ja, dat, dat bracht natuurlijk ook wat in het laadje. Ze was inmiddels stage gaan lopen op diverse plekken en onder andere in Groningen in het Universitair ziekenhuis en dat is het dus geworden.

I: #00:54:11-9# Ik denk dat we aan het einde van het interview zijn mijnheer Heijboer. Hartelijk dank dat u mij hebt willen ontvangen.

B: #00:54:32-0# Ik vind het ook leuk om toch nog eens wat te vertellen, vooral om mijn respect uit te spreken voor de diverse mensen, die ik via het H.V. heb mogen ontmoeten en dan met name voor Kees Schonk.